# PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 367 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, nedelja, 11. avgusta 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-I. Tel. št. 93806 93807. 93808. Rokopisi se ne vračajo


**Jugoslovanska delegacija smatra za posebno potrebno poudariti, da se pristanek Jugolavije na kvalificirano večino v pogledu izdajanja sklepov, ki se tičejo mednarodnih problemov - za katere je treba sedaj najti rešitev - v nobenem primeru ne more tolmačiti, kot da se nanaša tudi na določevanje njenih meja.**

*Edvard Kardelj*

# Albanija mora na konferenco

## Moša Pijade in Višinski odločno uveljavljata albanske pravice - V ponedeljek razprava o mirovni pogodbi z Italijo

Pariz, 10. — Na mirovni konferenci v Parizu je danes albansko vprašanje zbudilo prav posebno pozornost. Jugoslovanski delegat Moša Pijade je razkrinkal imperialistični značaj grške politike. Njegov odločni nastop je skupaj z ugotovitvami sovjetskega delegata Višinskega nedvomno vplival na konferenco, da je zavzela nasproti Albaniji povsem novo stališče. Na popoldanski seji je nastopil kot prvi izmed zastopnikov premaganih držav italijanski ministrski predsednik, ki mu je njega, zastopniki držav zmagovalk mirno sprejeli na znanje kritiko načel in duha, ki so po njih pripravili mirovno pogodbo z Italijo.

V Parizu so se med tem pojavile napovedi, da se bo konferenca zavlekla vse do srede septembra ali pa da jo bodo celo prekinili, tako da bi lahko zasedala glavna skupščina ZN, ki je napovedana za konec omenjenega meseca. V takem primeru bi se mirovna konferenca nadaljevala meseca novembra in bi se dotlej pripravile tudi že osnove za mirovno pogodbo z Nemčijo.

### Načela zapadnih demokracij

#### v načrtih statuta internacionaliziranega Trsta

Odbor strokovnjakov, ki je imel nalogo pripraviti načrt tržaškega statuta, je že 3. julija zaključil svoje delo. O tem je danes agencija AFP objavila nekaj podrobnosti. V odboru so bili po en zastopnik štirih velesil. Odbor je imel nalogo posvetovati se z jugoslovanskimi in italijanskimi zastopniki ter proučiti tržaški problem in končno predložiti konferenci načrt za njegovo ureditev v smislu sklepov sveta zunanjih ministrov velesil. Kakor je bilo že objavljeno, je pripravil štiri poročila, ki dejansko izražajo stališča vsake izmed štirih velesil. V teh poročilih obravnava odbor predvsem vprašanje začasnega statuta Tržaškega mednarodnega področja, ki zadeva upravna vprašanja, guvernerjevo oblast, in oblast skupščine ter problem proste luke. S poslednjim se je bavil poseben pododbor. Stališča posameznih velesil so si navzkriž prav v tem vprašanju kakor tudi v pogledu političnega dela statuta.

Po nazorih sveta zunanjih ministrov naj bi bil guverner Trsta zastopnik varnostnega sveta ZN z nalogo, da zagotovi neodvisnost tržaškega ozemlja. Po francoski razlagi tega stališča bi moral guverner v prvi vrsti nastopati kot varuh teritorialnega statuta in ne kot državni guverner. Po mnenju Američanov in še bolj Angležev pa bi moral imeti najširšo oblast na političnem in varnostnem področju in bi torej ne bil samo varuh mednarodnega ozemlja, marveč tudi reda na njem. Po sovjetskem mnenju pa bi morala biti vloga guvernerja zelo omejena in bi morala vsa dejanska oblast pripasti tržaški skupščini. Kar se tiče narodnosti guvernerja bi tako po francoskem kakor po ruskem vidiku ne smel biti ne Italijan ne Jugoslovan, toda Angleži in Američani zahtevajo, da bi ne smel biti niti Tržačan.

Angleži, Francozi in Američani so si edini, da bi morala biti sodna oblast podrejena guvernerju. Po sovjetskem vidiku bi morala o njem odločati skupščina. Kar se tiče sveta bi smela skupščina po angleških predlogih izvoliti le polovico njegovih članov, po ruskih pa vse.

So pa še druge razlike med stališči posameznih velesil v pogledu tržaškega statuta. Po francoskem mnenju bi moralo vse tržaško ozemlje predstavljati prosto področje. Angleži in Američani pa niso tega mnenja. ZSSR je temu še bolj nasprotna. Pri tem jemlje v poštev predvsem vprašanje proste luke. ZSSR brani jugoslovanske interese in smatra, da bi se Trstu ne smel predpisati statut, ki bi omejeval jugoslovanske pravice v tržaški luki.

### Moša Pijade razkrinkal Tsaldarisa

#### ki mu je predlagal razdelitev Albanije med Grčijo in Jugoslavijo

Kakor je reakciji uspelo vplivati na pariški mirovni konferenci na posamezne države, da so se že vprašanjih metod in načel, po katerih naj bi konferenca opravila svoje delo, zoperstavile življenjskim interesom demokratičnih sil in se združile v blok, ki ga je Byrnes v svojem zagovoru nasproti jasnim ugotovitvam Molotova skušal zavreči, tako se je danes v okviru konference, kakor tudi v okviru varnostnega sveta ZN znova razkrila njena politika v stališču, ki ga skušali zavzeti nasproti Albaniji. Odbor varnostnega sveta je šele včeraj, ko je postalo vprašanje albanskega sodelovanja na mirovni konferenci pereče, zahtevali od Albanije pojasnilo o akciji albanskih obalnih baterij, ki so v spopadu z britanske vojne ladje, da ne morejo brez napovedi pojavljati ob albanskem obrežju, kakor tudi za vse ostale obmorske države v svetu. Izpolnitev te zahteve naj bi bila pogoj za to, da bi v odboru varnostnega sveta sploh pričeli razpravljati o sprejemu Albanije v vrste ZN.

Na včerajšnji seji plenuma je jugoslovanski delegat Moša Pijade predlagal, da bi Albanijo kot žrtev italijanske invazije pripustili na pariško mirovno konferenco. Byrnes je zavzel načelno odkloniln stališče, skušal pa je zavlačevati vso stvar na ta način, da bi o pripustitvi Albanije na konferenco razpravljal njen glavni odbor, pa čeprav bi medtem plenum že pričel obravnavati vprašanje mirovne pogodbe z Italijo, ki ravno Albanijo zadeva.

Nasprotovanju Albanije je bila posvečena vsa dopoldanska seja plenuma. Poljski delegat Rzymowski je prvi spregovoril o tem. Čudno se zdi, je zdelo zakaj doslej nekateri vsi zagovorniki malih držav govorili v prid Albanije. Kako je vpraševal, da o tem ne čujemo govoriti dr. Evatta, ki ga z velikim poslušamo, čeprav se vedno strinjamo z njim? Zavzel se je za to, da se Albanija takoj pozove na konferenco. Alexander je bil sicer proti temu in je stavil pogoj, da se tudi Egipt, Mehika in Kuba hkrati pripuste h konferenci. V istem govoru je trdil, da se Albanci niso kakor n. pr. Poljaki že od vsega početka vojne borili proti fašistom. Poleg tega je menil, da bi bilo treba spričo odpora zoper naciste enako kakor albansko vprašanje presojati tudi avstrijski problem. Tsaldaris je nastopil proti Albaniji, vendar je popustil in se priključil Byrnesovemu stališču. Češkoslovaški delegat je tedaj predlagal, da bi albansko delegacijo povabili k vsem razpravam, v plenum in odborih, kolikor bi se nanašale na mirovno pogodbo z Italijo.

#### Albanci v borbi za zaveznike

Tedaj se je oglasil k besedi jugoslovanski delegat Moša Pijade. Poudaril je svojo dolžnost braniti pravice Albanije, ki jo je Tsaldaris tako grobo napadel. Zbudil je veliko pozornost, ko je ugotovil, da je Tsaldaris že pred nekaj dnevi stavil jugoslovanski delegaciji predlog, da bi si Jugoslavija in Grčija Albanijo razdelili med seboj. To omenuje Tsaldaris realistično politiko, je Moša Pijade naglasil, toda mi ne ljubimo take politike, pač pa želimo prijateljsko politiko med vsemi balkanskimi državami. Govornik je obžaloval, da je Byrnes poskusil odložiti albansko vprašanje na tem, da ga je predložil glavnemu odboru konference v rešitev. Nujno je potrebno, da se konferenca takoj izrazi o jugoslovanskem predlogu. Albanija je bila od nekdaj predmet aspiracij grškega in srbskega imperializma. Nova demokratična jugoslovanska vlada je opustila tako politiko, grška pa se je še bolj oklenila svojih imperialističnih teženj.

Tsaldaris je protestiral in skušal prepričati konferenco, da trditve Moše Pijade niso točne.

Tedaj se je oglasil k besedi Višinski, ki je odločno odgovoril angleškemu delegatu Alexandru, ki je tako omalovaževal albanski partizanski pokret. Če se prizna poljskemu narodu zasluga, da se je pognal v borbi proti nacizmu v septembru 1939, kako je tedaj mogoče tako zaslugo odreči albanskim partizanom, ki so se uprli italijanskim vpadnikom ž dolgo pred pričetkom druge svetovne vojne. Že v aprilu 1939 je prišlo v Draču in drugod do spopadov med njimi in fašistično vojsko. Albanski kvislingi so bili eden za drugim prisiljeni umakniti se od svojih mest, ker jih je albanski narod odklanjal. 1942. leta je bilo 10 tisoč Albancev v borbi proti Nemcem, dve leti pozneje 70 tisoč. Že v decembru 1942 je sovjetska vlada priznala borbo albanskih partizanov. Taka so dejstva, je poudaril Višinski, in nihče nima pravice potisniti jih v pozabo. Vse trditve Tsaldarisa so nasprotne resnici. Višinski se je tedaj okrenil proti Tsaldarisu in izjavil: Tsaldaris naj dobro pomni, da vlada kake države ne predstavlja zmerom volje njenega naroda. Vi kot predstavnik sedanje grške vlade bi morali to vedeti bolje kot vsakdo drugi.

Norveški delegat je ugotovil, da prav za prav konferenca ne ve, s čim utemeljujejo Egipt, Mehika in Kuba svojo zahtevo po dostopu na konferenco. Jugoslovanski delegat je tedaj pristal na češkoslovaški predlog. Tudi Byrnesu ni preostalo nič drugega, kakor da se je izrazil za tako rešitev, le da je postavil pogoj, da se v enaki meri upoštevajo tudi omenjene tri države. Višinski je tedaj predlagal, da bi takoj glasovali, toda Alexander in Evatt sta bila proti zaključitvi debate, čeprav se jima je prejšnje dni tako zelo mudilo. Vsa stvar se je končala na ta račun, da se bo razprava v ponedeljek nadaljevala. Seja pa se je ob 13.45 zaključila.

### Imperialistični argumenti De Gasperija

#### Napačni računi z Wilsonovo črto in Rapallom - Italija zahteva reparacije in se noče odreči oborožitvi

Tisti, ki jim je Italija iz kakršnih koli, le ne iz razlogov miru in varnosti, kakor koli pri srcu, so si mnogo prizadevali, da bi ob današnjem nastopu De Gasperija na mirovni konferenci vzbudili senzacijo, ustvarili občutek sočustvovanja z «demokratskim» naslednikom države, zibelke nacifašizma, početnice skrajnega nasilja invazije, pobojev in požigov, ki so v njej mladino četrtstoletja vzgajali na prav tak način, kakor petnajst let v Nemčiji. Zato so si dali ameriški fotografi danes v luksemburški palači mnogo posla, zato je Byrnes De Gasperiju ob zaključku njegovega govora prisrčno segel v roko.

De Gasperi je pričel takoj od početka z očitki, da so ga pozvali na konferenco šele, ko so «najvplivnejši izmed njenih udeležencev po dolgem in napornem delu sprejeli svoje zaključke». V svojem govoru je nastopil kot zastopnik nove republike (proti kateri je njegova stranka zbrala skoraj 10 milionov glasov op. ur.), in univerzalnega krščanstva ter narodov, ki ljubijo mir in sodelovanja. Poudaril je, da je pogodba za Italijo izredno trda. Kakor se glase načela zaveznikov za mir in enakopravnost, tako so šli zavezniki v svojih varnostnih ukrepih vse predaleč v domnevi, da bi se še lahko kdaj pojavila italijanska nevarnost. Na vzhodu kakor na zapadu so po njegovem mnenju odprli vrata v Italijo. De Gasperi si je prizadeval, da bi eliminiral ugotovitev načrta mirovne pogodbe, da je v Italiji fašizem padel pod pritiskom vojaških dogodkov in je konferenci prikazoval, kakor da bi bila dejansko prvoborika proti Nemčiji. Pri tem je navajal, da so znašale italijanske žrtve na bojišču in za njim 170.000 ljudi. Skliceval se je na Churchillove besede, da je en sam človek hotel to vojno. Pogodba ima po njegovem mnenju kazenski značaj, ker zavezniki niso pristali na Wilsonovo črto kot «pravično in pošteno rešitev». Zahteval je obnovo rapalskega statuta za Reko.

Zagovarjal je italijansko stališče glede Zadra. Označil je za kaznive argumente Jugoslavije, ki vztraja na vsej Primorski in Trstu. Trdil je, da francoska črta odvaja Jugoslaviji 180.000 Italijanov, Italiji pa 69.000 Slovanov. Ko pa so Italiji odrekli še tržaško mednarodno področje, bo Italija po De Gasperijevi matematiki izgubila še nadaljnjih 266.000 Italijanov, njej pa naj bi ostalo le še 10.000 Slovencev. Italija in Tržačani naj bi bili v bodoče spričo tega tudi gospodarsko silno oškodovani. Da bi bila mera njegovih zavijanj dopolnjena, se je skliceval na Tržačane, češ da ne verjamejo, da bi se mogel v taki tržaški državi

### Maršal Tito zopet v Sloveniji

Ljubljana, 10. — Včeraj popoldne se je vrnil iz Beograda predsednik vlade FLRJ maršal Tito. Na kolodvoru v Ljubljani so ga sprejeli in pozdravili predsednik vlade LR Slovenije tov. Miha Marinko, minister za notranje zadeve tov. Kraigher Boris in drugi.

Po kratkem postanku na kolodvoru se je maršal Tito odpeljal na Gorenjsko, kjer bo nadaljeval svoj oddih.

### Pred prijateljsko pogodbo med ČSR in Poljsko

Praga, 10. — Zadnja pogajanja med Poljsko in Češkoslovaško so pripomogla k izboljšanju odnošajev med obema državama. Češkoslovaški minister v Varšavi je odpotoval v Prago, kjer se bo razgovarjal o napovedani prijateljski in zavezniški pogodbi, ki bo podobna oni, ki je bila sklenjena med Jugoslavijo in Poljsko.

Podpisali so tudi gospodarski dogovor za dovajanje električne energije Češkoslovaški iz velikih poljskih central v spodnji Sleziji.

### Razprava proti fašistom v Sofiji

Sofija, 10. Tanjug. — Pred sofijskim pokrajinskim sodiščem se je nadaljevala razprava proti fašistični organizaciji «Krum» in njenim članom. Javni tožilec Andrejev je prebral obtožnico in podal podrobni pregled o delovanju organizacije, ki je začela svoje monarho-fašistično delovanje proti vladi Domovinske fronte, vršila sabotaže in umore ter širila sovraštvo proti ZSSR in novi Jugoslaviji. Sodelovala je tudi z vsemi reakcionarnimi elementi opozicije v državi, in še posebej s pripadniki opozicijske skupine Nikole Petkova.

Javni tožilec je zahteval smrtno obsodbo za ustanovitelja organizacije Antona Krsteva.

### Delegacija za preučevanje obnove

London, 10. VZN. — V prihodnjih dneh bodo iz Londona odpotovale tri delegacije strokovnjakov pododbora ZN v različne pokrajine Evrope, kjer bodo na licu mesta preučevali vprašanja obnove.

Prva delegacija bo potovala po Češkoslovaški in Poljski, druga bo obiskala Grčijo in Jugoslavijo, tretja pa Belgijo in Nizozemsko.

# Naše ljudstvo ne trpi provokacij, kadar gre za njegove svete pravice

ZAVEZ. VOJAŠKI UPRAVI
GORICA

*V imenu vsega članstva naše organizacije, t. j. v imenu vseh antifašistov in resničnih demokratov Goriškega okrožja izražamo najbolj ogorčen protest proti zadnjim kriviičnim in izzivalnim dejanjem zavezniške vojaške policije proti sedežem naših ustanov in našim predstavnikom.*

*Medtem ko je po mestu besnela fašistična drhal, razbijala slovenske lokale in napadala sedeže antifašističnih organizacij, medtem ko so drugi fašistični elementi nesramno izzivali antifašiste in jih napadali z noži in drugimi predmeti, jih je civilna policija ščitila in s tem preprečevala, da bi lastniki branili svoje imetje, vojaška policija pa je šla še dalje. Kot da bi imela pred seboj trdnjavo razbojnikov, je z vseh strani navalila na Ljudski dom ter z naperjenim orožjem vdrla v urade, v nekatere ulomila, ker niso bili nameščenci navzoči. Z največjo vnemo je iskala orožje po vseh kotih in predalih. Po brezuspešni preiskavi je odpeljala tov. tajnika Okrožnega odbora SIAU Julija Beltrama in člana tov. Albina Dujca. Pozneje je aretirala še pet oseb, med katerimi so predstavniki organizacij, novinarji in nameščenci uradov.*

*S takim postopkom so organi ZVU opustili še zadnje formalnosti, s katerimi so do sedaj nekako čuvali svojo že zdavnaj kompromitirano nepristranost. Pokazali so bolj odkrito kot v prejšnjih primerih, da ščitijo fašistične elemente tudi kadar razgrajajo in napadajo tér pobijajo, obenem pa podtikajo antifašistom odgovornost za dejanja, ki jih lahko pripišemo edino provokaterjem, v katerih interesu je, da se aretirajo naši voditelji.*

*ZVU ve, da naše ljudstvo ne trpi provokacij, kadar gre za njegove svete pravice na tej zemlji. Kljub temu pa dovoljuje, da se take provokacije vršijo in dopušča, da gredo celo tako daleč, da imamo zopet smrtno žrtev pobesnele policije.*

*Po vsem tem zaključujemo, da ZVU kljub neštetim opominom in opozorilom s naše strani ne namerava spremeniti svojega odnosa do antifašističnega ljudstva. Ker se pa to ljudstvo niti najmanj ne namerava odreči svoji borbi za pravice in pravično mejo, čeprav ga v tej borbi zapuščajo dosedanji zavezniki, izjavljamo, da imamo za edinega odgovornega činitelja ZVU, ki dopušča take provokacije fašističnih elementov.*

Okrožni odbor SIAU
za Goriško

### Zahvala MOSa dr. Pogassiju za njegovo delo v Parizu

*MOS za Trst je poslal tov. odv. Pogassiju in po njem primorski demokratični delegaciji v Parizu naslednjo brzojavko:*

*MOS za Trst je na seji 7. t. m. premotril politično stanje v Trstu v zvezi z mednarodnimi dogodki in predvsem v zvezi s sedanjimi razgovori na mirovni konferenci v Parizu.*

*MOS izraža najtoplejšo pohvalo in najglobljo hvaležnost Tebi, dragi predsednik našega sveta, in po Tebi vsem predragim in požrtvovalnim tovarišem naše primorske delegacije, za uspešno delo, ki ga je že izvršila in ga še vrši, da bi se dosegla demokratična rešitev vseh vprašanj, ki se tičejo našega mesta in Primorske.*

*MOS ne dvomi, da boste vi vsi z vašo dokazano zmožnostjo in energijo vztrajali na tem, da se zaščitijo demokratične pravice in da bodo sprejete naše upravičene težnje in težnje ljudstva, ki ga predstavljamo. Glavna teh teženj je priključitev k jugoslovanski republiki kot VII federalna država.*

# Obnova v Jugoslaviji

## Srbska vlada je določila večje zneske za obnovo porušenih hiš

Beograd, 9. Tanjug. — Predsedstvo srbske vlade je poleg 782 milionov dinarjev, ki jih je bilo določilo za obnovo porušenih in požganih hiš ter obnovo prog in mostov, določilo drugih 875 milionov dinarjev na razpolago ministrstvu za javna dela.

Večji del tega zneska je določen za gradnjo zavodov za razvoj poljedelstva, obnovo komunikacijskih prog, stanovanjskih hiš, mostov, bolnišnic, poljedelskih šol, vinskih zadrug, središč za prehrambene rezerve, živinozdravniških središč. 98 milionov bodo uporabili za vojvodinske kmete, tako da bo celotni znesek znašal 220 milionov dinarjev. 35 milionov bodo porabili za tehnične šole s posebnimi oddelki za usnjarsko industrijo in mlečne izdelke. Velike zneske bodo porabili tudi za obnovo hotelov, skladišč in za gradnjo novih šol. Ustanovili bodo tudi posebni zavod za raziskovanje sredstev proti raku in druge protituberkulozne zavode.

### Jugoslovanski otroci v ČSR

Praga, 10. Tanjug. — Praški župan Vaclav je otvoril poletno otroško kolonijo, v kateri bo prebivalo tudi 120 jugoslovanskih otrok. Župan je izrazil upanje, da bo to pripomoglo k še večji utrditvi prijateljstva med Češkoslovaško in Jugoslavijo.

### Oviranje sindikalnega gibanja v Grčiji

Atene, 10. - VZN — Grški državni svet, ki je najvišji državni organ za zakonita nasprotja med zasebniki in vlado, je zavrnil priziv, ki so ga vložili bivši voditelji splošne delovne konfederacije proti odločbam, ki jih je proti njim podvzela grška vlada.

«Kakor je znano, je grška vlada, ki se je opirala na dekret z dne 26. julija, nedavno proglasila izvršni odbor federacije, ki so ga izvolili lani meseca marca v navzočnosti britanskih, francoskih in sovjetskih zastopnikov svetovne sindikalne zveze, za ilegalnega ter imenovala novi izvršni odbor in kooptirala vanj 5 starih članov, ki pa tega niso sprejeli.

### Zvišanje cen živil v ZDA

Washington, 10. - VZN — Statistični urad za delo v Združenih državah je zčeraj sporočil, da se je znašla Amerika pred največjim dvigom cen v njeni zgodovini, ker so se samo v enem mesecu dvignile za 13,8%. Ti statistični podatki, ki jih je objavila vlada prvič po ukinitvi nadzorstva nad cenami, se nanašajo na številna živila v dobi od 15. junija do 15. julija.

Najvišji porast cen so zabeležili za meso, ki znaša 30%. Na drugem mestu sledijo mlečni izdelki z dvigom za 21%. To predstavlja dvig za 34% v primeru z cenami v preteklem letu in za 92% v primeru s cenami v mesecu avgustu leta 1939.

### Upor v španskem zaporu

Madrid, 10. — Po vesteh, ki krožijo v Madridu, je prišlo v zaporu Alcala de Henares do incidentov. Šestnajstim osebam je uspelo dobiti stike z zunanjim svetom. Ko so to odkrili, so jetnike razdelili po različnih kaznilnicah.

Skupine žensk, ki so žene in hčerke jetnikov v zaporu Alcala de Henares, so v znak protesta defilirale pred poslaništvi ameriških Združenih držav, Francije in Anglije.

# Jugoslovanska nota Zedinjenim državam

## zaradi preletavanja ameriških letal nad jugoslovanskim ozemljem

Beograd, 10. Tanjug. — Ministrstvo zunanjih zadev FLRJ je naslovilo na poslaništvo Zedinjenih držav v Beogradu sledečo noto:

«Jugoslovansko zunanje ministrstvo ima čast opozoriti poslaništvo Zedinjenih držav, da od februarja tega leta vsak dan in vedno v večjem številu zavezniška in še posebej ameriška letala namenoma preletavajo jugoslovansko ozemlje v severo zapadni smeri, to je nad ozemljem, ki je pod upravo Jugoslovanske armade. Ti poleti, ki so bili spočetka bolj redki, se zadnje čase vedno bolj ponavljajo kljub opominom naših kompetentnih organov.

Ministrstvo za zunanje zadeve poudarja, da je ministrski predsednik jugoslovanske vlade Josip Broz Tito v svojem govoru v Ljudski skupščini aprila 1946 odločno protestiral proti temu kršenju državne suverenosti.

Odred za veze z inozemskimi vojaškimi misijami in ministrstvo za obrambo sta ob raznih prilikah toda brez uspeha, opomnila vojaške atašeje Zedinjenih držav na te dogodke.

Zaradi sistematičnega značaja teh poletov, ki nepretrgoma kršijo naše ozemlje, je šef glavnega stana Jugoslovanske armade osebno naslovil 10. julija pismo na vojaškega delegata Zedinjenih držav in poudaril izredno resnost teh incidentov.

Kompetentni ameriški vojaški organi in njim dodeljeni so v odgovor na te intervencije naslovili 16. julija in 7. avgusta t. l. pisma, v katerih se omejujejo na zatrjevanje, da niso dobili nobenega odgovora od pristojnih ameriških vojaških oblasti v Italiji in Avstriji v tej zadevi.

V svojem pismu z dne 7. avgusta 1946 vojaški ataše celo izjavlja, da je ameriška vlada pred kratkim izdala okrožnico, ki prepoveduje ameriškim letalom polete nad ozemljem prijateljskih držav brez posebnega dovoljenja. Toda ves ta čas se nepooblaščeni poleti dnevno ponavljajo. Tako je v času od 16. julija do 18. avgusta preletelo 171 letal jugoslovansko ozemlje, med temi 86 bombnikov, 40 lovcev in 45 transportnih letal.

Dovoljujemo si še posebej poudariti kot primer, da je 22. julija t. l. 18 letal, med njimi 11 bombnikov, letelo nad našim ozemljem. 23. julija pa drugih 12 letal, med njimi 11 bombnikov itd., 29. 18 letal med temi 11 bombnikov in 31. julija 29 letal, med njimi 22 bombnikov, 7. avgusta 11 letal, med temi 4 bombniki in 7 lovcev in končno 8. avgusta 8 letal, med njimi 3 bombniki in 3 lovci.

9. avgusta ob 13'10 je ameriško letalo tipa št. 47 letelo nad ljubljanskim letališčem v višini 3.000 metrov in napravilo nekaj krogov.

Kljub pozivu naših lovcev ki so dali posadki znak, naj pristane, je letalo skušalo doseči mejo v severni smeri.

Šele po energični in odločni akciji naših lovcev je bilo ameriško letalo prisiljeno pristati. V letalu je bilo 8 vojakov in 2 civilista Odrejena je bila podrobna preiskava.

Ta dogodek prikazuje, da nekatere posadke namenoma kršijo suverenost jugoslovanske države, kakor tudi odklanjajo, da bi se podvrgli pravilnim signalizacijam jugoslovanskih letal.

Vlada FLRJ najbolj odločno protestira proti trajnim in sistematičnim poletom nad njenim ozemljem in zahteva, da vlada Združenih držav podvzame brez oklevanja potrebne ukrepe, da prepreči nadaljnje kršitve jugoslovanske državne suverenosti po ameriških vojaških letalih.

Jugoslovanska vlada upravičeno pričakuje od vlade Združenih držav, da bo imela za strogo odgovorne pristojne vojaške komandante in informirala jugoslovansko vlado o podvzetih ukrepih.

Vlada FLRJ vztraja pri spoštovanju mednarodnega zakona in se posebej do zavezniške države in zahteva, da vlada Zedinjenih držav nujno odgovori na zahteve jugoslovanske vlade po zaščiti suverenitete njenega ozemlja.

Ministrstvo za zunanje zadeve FLRJ izraža ob tej priliki poslaništvu Zedinjenih držav svoje globoko spoštovanje.

### Jenanska vlada zahteva umik ameriških čet

Sangaj, 10. — Protest jenanske vlade pekinški vladi priča, da je položaj v vzhodnem Hopeju zelo napet.

Ameriške oblasti so dobile od osme komunistične armade opozorilo, da bi znala biti ta armada prisiljena podvzeti obrambne ukrepe. Protest zahteva odpoklic vladnih in ameriških čet s položajev, ki jih zavzemajo. Dalje zahtevajo kaznovanje odgovornih oficirjev in zagotovilo, da do podobnih incidentov ne bo več prišlo.

### Trgovinska pogodba med ZSSR in Uruguajem

Moskva, 10. VZN. — Včeraj popoldne sta v Moskvi sovjetski minister za zunanjo trgovino Anastazij Mikojan in uruguajski minister Frugoni podpisala trgovinsko in plovno pogodbo med obema državama. Pogodba bo trajala tri leta.

# V Iranu vlada red in mir

Teheran, 10. — Agencija «AFP» poroča, da je iranski minister za delo in propagando Firuz izjavil njihovemu dopisniku: «Nimam ničesar dodati memorandumu, ki je bil izročen 6. avgusta poslaniku Velike Britanije in protestu proti izkrcanju britanskih čet v Basri. Upam, da bo britanska vlada podvzela vse potrebne ukrepe, da zabriše neprijeten vtis, ki ga je povzročilo izkrcanje v Basri.»

Nadalje je dejal: «Trenutno vladata v Iranu red in varnost in iranska vlada je edina odgovorna, da ju vzdržuje. Ni mi bilo nikoli znano, da bi v Basri prišlo do upora čet, kakor zatrjujejo nekateri britanski viri.»

Firuz je nadalje izjavil, da mu ni znano, da bi poglavarji arabskih plemen prosili pomoč arabske lige. Pojasnil je, da ta nima nobene pravice skrbeti za notranje iranske zadeve.

### Angleška K. P. obsoja pošiljanje čet v Irak

London, 10. -Angleška komunistična stranka je objavila izjavo, v kateri pravi, da angleški komunisti obsojajo pošiljanje britanskih čet v pokrajino Basre in nadaljuje: «To vmešavanje v zadeve druge neodvisne države je dokaz napadalnosti in imperializma britanskih oblasti, ki so v službi velikih petrolejskih monopolov. Pošiljanje britanskih čet pomeni napad na neodvisnost Irana in ogrožanje njegove vlade. Te čete je treba takoj umakniti.»

### Resno prehrambeno stanje v Indiji

New York, 10. VZN. — Dewan Lal Chaman, član vseindijskega kongresa in voditelj indijskega prehranjevalnega odposlanstva, je izjavil tisku, da mednarodni prehranjevalni svet za stisko ni nakazal dovoljno žitaric za potrebe Indije. Položaj — je izjavil Dewan Lal Chaman — je trenutno zelo resen v južni Bengaliji in če ne bodo poslali nadaljnjih živil, se bo pomanjkanje razširilo na severne pokrajine. V tem primeru bi utegnilo nastati tam kaotično stanje.

30 milionov Indijcev bo v mesecu novembru umrlo zaradi lakote, če se sedanjemu pomanjkanju živil ne napravi konec.

## PRIZNANJE LA GUARDIA

# UNRRA ne pošilja blaga

## zato, da bi se z njim okoriščali pristaniški roparji

*Na petem zasedanju sveta UNRRA-e je La Guardia v svojem poročilu o delovanju te organizacije govoril tudi o ropanju v tržaškem pristanišču ter zahteval oboroženo spremstvo, o čemer je naš list že pred kratkim poročal. Naknadno dopolnjujemo naše poročilo.*

Ženeva, 9. — La Guardia je v svojem govoru pred svetom izrazil priznanje Jugoslaviji za pravično razdelitev UNRRA-inega blaga. «Čestitati moramo Jugoslaviji», je dejal La Guardia, «da tam ni črne borze.»

Ko je govoril o problemu razseljenih oseb, je generalni direktor La Guardia dejal, da bo vložil protest, če zastopnikom Jugoslavije, Poljske in Sovjetske zveze ne bodo dovolili pristopa v UNRRA-ina taborišča z namenom obvestiti razseljene osebe o resničnem položaju v njihovih domovinah.

Ko je La Guardia govoril o UNRRA-inih pošiljkah Jugoslaviji, je dejal, da je bilo v programu UNRRA-e za Jugoslavijo izročiti blaga v vrednosti 429 milionov dolarjev; od tega so že poslali blaga za 325 milionov dolarjev, tako da je treba še izročiti blaga v vrednosti 100 milionov dolarjev.

Ko je prešel na vprašanje tatvin v tržaškem pristanišču, je dal obširno poročilo o tem problemu.

Med ostalim je dejal: «Preden preidemo na težavne probleme, bi vas hotel obvestiti o položaju v tržaškem pristanišču. Trst uporabljamo kot uvozno pristanišče za Jugoslavijo, Avstrijo, Češkoslovaško in Madžarsko ter pri tem računamo, da neki del blaga izgine zaradi tatvin v tem pristanišču. Ker je pa iz naših poročil razvidno, da se tatvine večajo, je jugoslovanska misija UNRRA-e zahtevala ureditev teh razmer. Kljub temu pa je ostalo na istem. V Beogradu sem videl poročilo, ki je govorilo skorajda o sistematični organizaciji ropanja gotovega materiala.

**La Guardia je podpri jugoslovansko zahtevo, naj spremljajo material iz pristanišča do Morganove črte oborožene straže. La Guardia je v zvezi s tem dejal: «Rekli so mi, da vse dotlej, dokler je položaj kritičen, ne bomo dobili dovoljenja, da bi oborožili naše spremljevalce, ko pa položaj ne bo več kritičen, mislim, da nam straže ne bodo več potrebne. Na vsak način sem stvar iznesel pred vojaško poveljstvo, vendar brez izgledov, da bi imel uspeh. Meni je zelo žal, če žalim občutljivost nekoga, dejstvo pa je, da želim oborožene straže. UNRRA ne pošilja svojega blaga zato, da bi se z njim okoriščali pristaniški roparji».**

La Guardia je ob koncu svojega poročila dejal, da bo poveljstvo v pristanišču, kjer razkladajo UNRRA-ino blago, prevzel letalski vicemaršal in tako upa, da se bo položaj izboljšal.

### Pomoč ustanove UNRRA

Ženeva, 10. VZN. — Do meseca maja je prepeljala ustanova UNRRA na Kitajsko za skupno 20 milionov dolarjev blaga. Razen tega so bile deležne dobav sledeče države v zaokroženi vrednosti: Poljska in Gdansk 24 milionov dolarjev, Češkoslovaška in Grčija vsaka po 14 milionov dolarjev, Italija 22 milionov, Jugoslavija 8 milionov, Sovjetska zveza 12 milionov in Avstrija 5 milionov.

Manjše količine so poslali v ostale države in sicer Francijo, Nemčijo, Madžarsko, Belgijo, Albanijo in Nizozemsko Indijo.

# Rezultati dovoljene provokacije proti antifašistom

## Nova žrtev civilne policije

## Zločinsko početje ponoči

### Ljudstvo ni moglo vseh napadov preprečiti zaradi varnostnih organov

Po včerajšnji neuspeli proslavi tridesetletnice zavzetja Gorice po italijanskih imperialističnih osvajalcih v prvi vojni, ki jo je skušal pripraviti goriški CLN, so se organizirale tolpe razbijačev, ki so že dopoldne pričele s sistematičnim demoliranjem slovenskih trgovin, gostiln, uradov in ustanov ter s krvoločnimi napadi na posamezne Slovence in italijanske antifašiste. Civilna policija ni tega preprečevala in je s svojim pasivnim zadržanjem celo hrabrila CLN-ovske tolpe. Bili so celo primeri, da jih je ščuvala.

Zvečer so v maloštevilnih kolonah korakali po korzu ter prepevali osvajalne pesmi in kričali «Smrt Titovim antifašistom». Ko so šli mimo Ljudskega doma, so kričali: «Questa era la casa del fascio e deve ritornare la casa del fascio», «A morte gli sciavi, fuori coi sciavi», «Qui siamo padroni noi» in najogabnejša sramočenja slovenskih deklet in žena.

Ko se je na gradu končal bengalični ogenj okrog 22. ure, se je privalila pred Ljudski dom tolpa CLN-ovcev in skušala z vso silo vdreti skozi vrata glavnega vhoda. Ker jim tokrat to ni uspelo, so pozneje obkolili poslopje. Nato je eden izmed njih zalučal v glavna vrata steklenico z bencinom in ga prižgal. Plamen, ki je švigal, je navdušeno gledala šovinistična tolpa. Mirne duše je prizor opazovala navzoča civilna policija. To je bilo okrog 23. ure. Neki antifašist, ki je privozil mimo na kolesu, je skočil k vratom in skušal pogasiti ogenj. Civilni policisti so mu to preprečili in ga celo hoteli aretirati. Ogenj, ki je ožgal vrata, so pogasili z vodo tovariši, ki so stražili Ljudski dom.

Po tem neuspelem napadu so lučali kamenje z bližnjega ljudskega vrta in razbili več šip. Tudi pozneje niso prenehali s poskusi prodreti z drugih strani v Ljudski dom.

Očividci izjavljajo, da je bila drhal okrog Ljudskega doma ves čas v prijateljskih razgovorih s civilnimi policisti.

## Policist št. 1449 ustrelil Goričana, ki se je 2 leti boril proti fašizmu

### iz razdalje 4 m z dvema streloma v glavo

Po ulici XX. septembra je šel mirno dne 9. avgusta ob 15.30 uri 25 letni mladenič Ladislav Maraž, stanujoč v ulici Campi št. 54 v družbi briške mladine, ki je malo prej spodila skupino šovinistične drhali, ki je pričela napadati slovensko gostilno Pavlin v isti ulici. Nato je privozil mimo zaprt kamion civilne policije, ne da bi se zanjo kaj zmenil. Kmalu pa se je vrnil in se ustavil. Iz kamiona je izstopil civilni policist in hotel prijeti tov. Ladislava Maraža, ki pa se jim je skušal umakniti. Nato je civilni policist št. 1449 iz razdalje štirih metrov sprožil dva strela iz avtomatske puške in smrtno zadel v glavo tovariša, ki je obležal v mlaki krvi. Težko ranjenega tovariša so spravili na kamion in ga odpeljali v civilno bolnico v ul. Brigata Pavia.

Vsi, ki so videli prizor, odločno pobijajo izjavo nekaterih listov, ki zagovarjajo zločinsko krvoprelitje, povzročeno po C.P., da je imel namreč zadeti tovariš pri sebi bombo. To je gotovo namerna izmišljotina, s katero hočejo oprati krvava dejanja C.P. Temu so priča Anton Bensa, tov. Edvard, tov. Skrl in druge osebe, ki so videle to krvoprelitje.

V bolnici sta dva civilna policista prišla k smrtni postelji in gledala umirajočega. Potrta sestra ju je zavračala in sam umirajoči je zamahnil z roko, naj se odstranita. Na hodniku sta se med seboj pogovarjala spričo matere, ki je sedela zraven. Eden je zločincu pokazal pendrek in dejal: «Zakaj nisi raje zamahnil s tem?». Drugi civilni policist s št. 0933 pa se je pohvalno izrazil o morilcu št. 1449. Celo čestital mu je, češ da je prav storil, da je ustrelil. Cinično je izustil besede: «Uno di meno» (eden manj).

Tovariš, ki je izdihnil kmalu potem, je bil dve leti v partizanih in sicer pri Udarni četi v Dalmaciji (Dubrovnik). Bil je pri vseh zelo priljubljen in spoštovan, ker je kot zaveden antifašist in bivši partizanski borec stal požrtvovalno ob strani borečega se goriškega ljudstva. Navdušeno se je udeleževal tudi udarniškega dela z ostalo antifašistično mladino Gorice. Hudo prizadeta družina jo s tem izgubila že drugega sina, kajti prvi je umrl v koncentracijskem taborišču v Nemčiji.

### Policija obstaja za vzdrževanje reda?

Zgodilo se je pred sadnim trgom 9. avgusta dopoldne. Tov. Anica Petrnel, ki je mirno stala kraj gruče ljudi, je na psovko nekega šovinista odvrnila «fašist». Izzivač je začel tovarišico neusmiljeno brcati. Pristopil je nato k obema civilni policist, ki je tovarišico aretiral, nasilnika pa pustil svobodnega.

* * *

V ulici Oberdan je tolpa podivjanih moških in žensk brez vsakega povoda napadla preprosto žensko, ki je dajala videz slovenske kmetice. Kmetica je zbežala pred napadalci, toda mlada elegantna šovinistka ji je sledila in ji vrgla poleno v glavo. Dejanje se je izvršilo v navzočnosti amerikanskih vojakov, ki so se na to smejali. Tudi civilna policija je mirno prisostvovala temu «kulturnemu in gosposkemu podvigu». Agent civilne policije je hotel celo aretirati kmetico, kar pa so mu preprečile štiri odločne kmetice, ki so priskočile ženi na pomoč.

### Ustrahovalne preiskave

Okrog polnoči od 9. na 10. avgusta je civilna policija skupno s civilisti vdrla v sedež severne čtrti SIAU v ulici Carducci. Po natančni preiskavi v kleti in na podstrešju, kjer so celo izruvali deske ter v zasebnem stanovanju družine Murovec so aretirali tri tovariše, ki so stražili sedež.

### Civilni policist in duhovnik med šovinistično tolpo

V petek 9. avgusta okrog 11. ure je prišla skupina 80 šovinističnih razgrajačev, med njimi tudi duhovnik Peršič ter bivši fašistični oficir, sedaj civilni policist Tittorino Vittorio, na trg sv. Antona. Tam so začeli lučati kamenje v odprta okna gostilne Kodermac. Razbili so šipe in kar je bilo stekla na mizah pred gostilno. Nato so razbili vrata in mize. S tem pa niso bili še zadovoljni. Čez eno uro so hoteli ponovno vdreti v gostilno. Prišel je tudi kamion C.P. ter začel brizgati vodo v gostilno proti mirnim ljudem, ki niso ničesar zakrivili. Policist Vittorini Vittorio je celo hujskal drhal, naj meče kamenje v gostilno.

Ta drhal je pozneje grozila tov. Badaliču, lastniku mesnice v ul. Rabatta, da bo napočila tudi zanj ura. Med temi je bil tudi duhovnik Peršič, ki mašuje v stolnici.

### Poskus napada na sedež zapadne četrti SIAU v Gorici

### Vdor v zadružno okrožno menzo Aretacija osebja

Ob 1. popolnoči 10. avgusta je tolpa CLN-ovskih skvadristov skušala zažgati sedež zapadne četrti SIAU na korzu Verdi. Osebje okrožne zadružne menze je uspešno preprečilo napad v prostore SIAU. Nato je prišla civilna policija in vdrla v prostore menze, izvršila temeljito preiskavo v lokalih in na dvorišču. Aretirali so več oseb, ki so tam uslužbene, med njimi tovarišice Angelo Mozetič, Julko Trošnovec, tovariše Alojza Jurco, Vladka Juga, Edija Devetaka, Viktorja Maraža. Tov. Alojza Jurco so že v restavraciji močno pretepli brez kakega vzroka; zvedeli pa smo, da so ga pretepali tudi pozneje.

### Preiskave se nadaljujejo

Okrog 11. ure predpoldne je 10 civilnih policistov z dvema agentoma v civilu izvršilo preiskavo na sedežu severnega krvarta SIAU v Gorici, v ulici Carducci. Preiskavo so vršili, četudi ni bil od osebja nihče navzoč. Zdi se, da so iskali med drugim tudi letake, ki se te dni pojavljajo po goriških ulicah in ki opozarja civ. policijo, naj zapusti svoja mesta, da jih ljudstvo ne bo kaznovalo. Čim so vstopili v prostore, so zaukazali uslužbencem, naj dvignejo roke, nato pa so jih legitimirali in izvršili pri njih osebno preiskavo.

Brez vzroka so odpeljali namestnico tajnice Adelo Cotič in tovariša Branka Čermela, ki je ravno prišel na sedež SIAU.

### Izpustitev nekaterih aretirancev

Včeraj ob eni uri popoldne so bili izpuščeni iz goriških zaporov tov. Luter, šef podružnice «Primorskega dnevnika» v Gorici, tov. Bavdaž, glavni urednik «Soškega tednika», tovarišica Živa Fornazarič-Beltram, članica okrožnega odbora SIAU za Goriško, in še trije drugi tovariši.

## Protest MOS-a zaradi rekvizicije stanovanj

Na svoji redni seji je MOS izglasoval tudi protestno resolucijo proti zahtevi ZVU, naj prebivalci v ulici Beccaria zapuste svoja stanovanja ter jih dado na razpolago družinam ameriških oficirjev.

MOS ugotavlja, kako kruto bo ta ukrep prizadel številne družine. Zato obsoja ta neupravičeni ukrep tembolj ker vse te družine spričo velike stanovanjske krize ne bodo mogle najti primernega stanovanja.

MOS poziva, naj ZVU reši to vprašanje tako, da bo zadovoljilo upravičene želje zavezniških oficirjev, obenem pa pomirilo in vrnilo domove onim, ki so njihovi lastniki. Tako zahteva demokracija, pravičnost in človečanski čut

## Stavka v ladjedelnici

Včeraj zjutraj so jeli stavkati delavci v ladjedelnici «Navale Giuliane». V stavko so stopili, ker ni ravnateljstvo povoljno rešilo spora o prehrani. Po svojih sindikalnih zastopnikih so delavci večkrat zahtevali, da jim ravnateljstvo izboljša hrano, ker morajo izvrševati nadurno delo. Delavci delajo 11 ur na dan, v nekaterih primerih celo 14 do 15 ur, da bi dokončali neka nujna dela.

Predlogi delavcev glede izboljšanja hrane so lahko izvedljivi tem bolj, ker so delavci pripravljeni plačati višje vsote za posamezne obroke. Ravnateljstvo je sicer stavilo svoje predloge.

Delavci so zaradi dolgotrajnega dela in velikega pomanjkanja na kraju vojne zelo izčrpani. Zato je njihova zahteva po izboljšanju hrane popolnoma upravičena. Sklenili so, da ne bodo danes in jutri šli na delo in da bodo začeli delati v ponedeljek, toda le osem ur na dan.

## Še vedno vojaški sistemi v ladjedelnicah

Pred nekaj dnevi je zavez. vojska snela iz delavnic ladjedelnic Sv. Marka antifašistične okrase. Včeraj zjutraj pa so delavcem ponovno zapretili: «Snamite okrase, sicer jih snememo mi.»

## Ljudski tabor v Volčah pri St. Petru na Krasu

V našem listu z dne 9. t. m. smo objavili kratek dopis, da bo dne 11. t. m. v Volčah ljudski tabor. Volčani pri Tolminu so razumeli, da gre za njihove Volče in so v včerajšnji številki našega časopisa vest demantirali. Zato sporočamo, da se bo ljudski tabor vršil danes v Volčah pri St. Petru na Krasu (okraj Postojna) kot je bilo prvotno sporočeno in ne v Volčah pri Tolminu.

## Skupščina Enotnega sindikata železničarjev

V nedeljo 4. t. m. je bila v ulici Conti skupščina enotnega sindikata železničarjev. Tajnik je poročal o izvršenem delu upravnega sveta in dejal da je število članov zadovoljivo in da se je organizacija razširila tudi na Goriško, Nabrežino in Sežano. Poudaril je, da je spričo sedanjega položaja v Julijski krajini zelo otežkočeno delo tega sindikata za rešitev osnovnih vprašanj železničarjev. Nadalje je dejal, da je potrebno dvigniti razredno zavest železničarjev, da se čim bolj povežejo z mestnimi in podeželskimi delavci, Slovenci in Italijani.

V diskusiji, ki je sledila, je poseglo več tovarišev, nakar je predsednik poročal o sindikalnem položaju na splošno in o potrebah ter težnjah železničarjev. Po kratki diskusiji se je skupščina končala z izglasovanjem pohvale upravnemu svetu.

## Poletni srednješolski tečaji

Ravnateljstvo poletnih tečajev za srednješolsko vzgojo bo sprejemalo nova vpisovanja do 14. t. m. od 10-11 ure v trgovski pripravljalni soli «Francesco Rismondo» po razpoložljivih mestih. Taksa znaša 250 lir. Po tem roku ne bo več vpisovanja.

### Zakaj se «Voce libera» veseli

Ob vesti, da je odlikovan z naslovom «Rimski grof» ter «Oproda ob Papeževem Pragu» znani sovražnik Slovencev msgr. Santin, je «Voce libera» napisala majhen slavospevček, ki se konča s toplimi čestitkami.

Iskrenost svojega sočustvovanja ob raznih prilikah je «Voce libera» pokazala že ponovno, najbolj pa s pisanjem proti stavkujočemu delavstvu, s katerim včasih tako «iskreno» sočustvuje, kadar to zahtevajo politične špekulacije. Tudi tokratne «iskrene čestitke» so očitno le prevleka, da na posreden način izstopajo proti tukajšnjim Slovanom.

### «Dobri ljudje» s «plemenitimi nameni»

Paroplovna družba «Tržaški Lloyd» je izplačala dnevničarjem, ki so delali za časa stavke, 500 lir nagrade.

Ista družba prodaja v prodajalnici svojega podjetja racionirane testenine po 120 lir kg.

Komentar ni potreben...

### Kratke vesti, ki bi utegnile biti razveseljive...

Iz Trsta odseljujejo dnevno okrog 30 družin, večinoma južnjakov.

Šef personala dr. Lonciari je izjavil, da zahteva ZVU močno redukcijo personala na tržaški občini. Širijo se vesti, da bo odpuščenih okrog 1000 bivših fašistov, tujcev in delomrznežev.

### ...in vest, ki je manj razveseljiva...

Težko jetična Marija Pitella v ulici Gallina 4 je obdavčena z 19 lirami za odvažanje smeti, čeprav je brez vsakega zaslužka in živi od miloščine zavoda ECA. Mož omenjene živi v sirotišnici. Vložila je prošnjo na občino, da bi ji odpisali to dajatev, v odgovor pa so ji poslali v hišo agenta, da ji zapleni stol, ako ne plača takoj 31 lir!

### Neprijetno srečanje

Včeraj okoli 14. ure je na vogalu ulice Tor S. Piero in Udine neki 24 letni mladenič ustavil 27 letno Doretto Nocentini, stanujočo v ulici Udine 73 in jo skušal odvesti s seboj. Doretta je povedala, da je v bližini videla avtomobil in drugega mladiča, ki je čakal. Privozil je mimo jeep, in oba mladeniča sta zbežala.

## KINOPREDSTAVE

NAZIONALE. 15: «Povrnitev» - J. Mills, J. Shetton.
SUPERCINEMA. 15: «Morski tiger» - E. Portman.
FILODRAMMATICO. 14.30: «Abram Lincoln» - P. Lockhard, R. Cordon.
ITALIA. 14.30: «Cartacalha», V. Romance.
ALABARDA. 15: «Halo, kdo govori?» - G. Becchi.
IMPERO. 15: «Nedosegljivi g. Jordan» - R. Montgomery.
VIALE. 15: «Vzvišena laž» - G. Dermoz.
MASSIMO. 15: «Morski angeli» - Fr. Dee, R. Bellamy.
GARIBALDI. 14.30: «Družina Stoddard» - I. Bergman, W. Baxter.
NOVO CINE. 15: «Zadnje upanje».
ODEON. 14.45: «Znamenje na koži» - Fenillere.
SAVONA. 15: «Srečna deklica» - A. Scthern, G. Raymond.
AZZURRO. 15: «Črna smrt» - K. Maynard.
RADIO. 15: «Alibi».
MARCONI. Ob 15. in ob 21. na prostem: «Zlata vrata», C. Boyer.
VITTORIA. Ob 15. in ob 21. na prostem: «Pincesa Tarakanova» - A. Vernay.
ADUA. 15: «Dva srca med zverinami» - Totò.
VENEZIA. 14.30: «Kdo je usmrtil Goil Prestona?» - sledi «Razodetev».
BELVEDERE. 15.30: «V veliki areni» - H. Gibson, H. Carey.
ARGENTINA. 15: «Gojenke St. Cyra».
POLETNO GLEDALIŠČE V JAVNEM VRTU. 21: «Odprto mesto Rim» - A. Magnani, A. Fabrizi.
CENTRALE. Od 10 ure do 23: Velika znanstvena razstava; samo za odrasle.

PROSV. DOM - NABREŽINA. ob 18 in 21: sovjetski film «Cakaj me!».

# Borba za pravice

## Zborovanje delavstva v ladjedelnici Sv. Marka

Včeraj opoldne je bilo v ladjedelnici Sv. Marka zborovanje, ki ga je organiziral tovarniški odbor in katerega se je udeležila velika množica delavcev. Tov. Turcovich je imel otvoritveni govor in dal besedo tov. Maregi. Tov. Marega je obrazložil delavcem pomen in cilje zadnje stavke in orisal splošne ekonomske in delovne prilike tržaških delavcev.

Izčrpno je prikazal pogajanja med Enotnimi sindikati in ravnateljstvom CRDA-e o akordnem delu in draginjski dokladi. Enotni sindikati so zahtevali za akordno delo 45 odstotkov poviška na osnovno plačo, delodajalci pa so ponudili le 25 odstotkov. Zato so se pogajanja razbila, kakor so se razbila tudi glede draginjske doklade. Spričo odklonilnega stališča podjetnikov se bo moralo delavstvo se dalje boriti za izboljšanje svojih ekonomskih prilik in Enotni sindikati bodo storili vse, da bodo delavcem priznali njihove upravičene zahteve.

Govornik je nato na kratko prikazal plenjenje živil stavkujočim po civilni policiji in nesmiselnost, da morajo antifašisti sedeti v zaporih, medtem ko oproščajo razne Pagninije, Coceanije itd.

Delavstvo je njegovim izvajanjem pritrjevalo in odločno zahtevalo, naj zaprte antifašiste izpustijo iz zaporov.

## Predavanje Smidichena v Miljah

Sinoči je prof. Smidichen imel pod okriljem kulturnega krožka «Frauzin» v gledališču Verdi v Miljah predavanje o temi «Lukrecij in njegova doba». Govoril je o dvatisočletnici smrti velikega latinskega pesnika in filozofa in je s poudarkom omenil veliko proslavo Lukrecija, ki je bila pod okriljem Akademije znanosti v Moskvi. Nadalje je analiziral moralno in znanstveno delo velikega pesnika Lukrecija. Poslušalci so z najvejim zanimanjem sledili predavanju prof. dr. Smidichena in so mu ob koncu burno ploskali.

## Proces proti kolaboracionistu Sossiju znova odložen

Na včerajšnji razpravi proti kapitanu SS Sossi Antonu, obtoženemu ubojev, ropov, požigov in kolaboracionizma sploh, se je izkazalo, da manjka več obrambnih prič obtožene B. Razprava je bila nato odložena.

Odg. urednik DUŠAN HRESCAK

## MALI OGLASI

Kmetijska nabavljalna in prodajna zadruga v Trstu javlja vsem članom in članom Enotnih sindikatov, da ima na prodaj čebulo po 10 lir. Prosi vse referente, naj sporočijo koliko količino koruze, ki jo rabijo člani na terenu. *Vodstvo*

DOBRO SITUIRAN VDOVEC brez otrok in posestnik, želim dobiti gospodinjo za svoje posestvo primerno, pošteno in zdravo kmečko dekle brez otrok, 40 do 50 let star. Naston službe takoj. Andrej Mihelklavčič, posestnik, Postojna, Jerkova ulica 17.

TOV. AURELIO CREVATIN IZGUBIL LISTNICO na poti Trst-Gorica. Pošten najditelj se naprosi, naj vrne dokumente na naslov via Madonnina 4, Trst. Denar si pridrži.

Zaradi nenadne prisilne izselitve potrebujem nujno večje ali manjše PRAZNO STANOVANJE (tudi samo) v mestu ali okolici. Ponudbe na: Just Košuta, Trst, via Cardinale 6, gledališče, tel. 45-71 ali na PD za Košuto.

Z. P. P. na Kontovelu priredi v četrtek 15 t. m. JAVNI PLES Začetek ob 15 uri Vabljeni vsi!

MLADINA iz vasi KAZELJ priredi v nedeljo 11 t. m. Začetek ob 15 uri Javni ples VABLJENI VSI!

TRGOVINA JESTVIN GREGORIČ MARIO TRST Via Torre Bianca 43

Tvrdka KERŽE Velika in lepa izbira kuhinjske posode, neveste pohitite! TRST — Piazza S. Giovanni 1

TRGOVINA TEKSTILA NACMIAS Konfekcija najmodernejše moške mode VIA S. LAZZARO 17 TEL. 54-68

TRGOVINA JESTVIN BIDOVEC RUDI Telefon 7700 TRST - Via Genova 9 Moderno urejena, velika izbira čokolade itd.

MANUFAKTURNA TRGOVINA UDOVIČ MILENA-FRANC Velika izbira najboljše vrste blaga PIAZZA PONTEROSSO 5

GOSTILNA ČEKET JOSIP Via Solitario 9. Nova pošiljka dobre črnine

NOVE KNJIGE! LJUDSKA ZALOŽBA V TRSTU, njene podružnice in kolportaže imajo na zalogi naslednje pravkar izšle nove knjige: «Zgodovina» V. K. P. (b) F. Bevk: «Kaplan Martin Čedermac» «Tako je bilo trpljenje» C. Pregelj: «Fantje na vasi», III. snopič. Istotam dobite razne druge leposlovne knjige, politično literaturo, pesmarice in gledališke igre.

Dr. B. SCHÄFFER ZOBOZDRAVNIK Ordinira od 9. do 13. in od 15. do 19. h VIA C. COLOMBO 1

Dr. ŠTRUKELJ SLAVKO ZDRAVNIK KIRURG AMBULANTA V VIA ALEARDI 1 - TEL. 5246 Ordinira od 15.30 - 16. 30 — Ne ordinira od 12. do 24. t. m.

# OD TRIGLAVA DO JADRANA

## Idrija

### UDARNIŠKA NEDELJA

Minulo nedeljo je za zaključek tedna obnove odšlo na udarniško delo 1.606 meščanov. Okrog 3 ure zjutraj je napovedala odhod na prostovoljno delo rudarska godba, ki je igrala budnico. Zaporedoma so se po hišah pričele prižigati luči. Ljudstvo se je pričelo zbirati na trgu maršala Tita. Prihiteli so tudi borci mestne posadke. Rudarji so hiteli na delo v rove, saj so imeli tudi oni dnevnico za obnovo. Ko se je zdanilo, so mladi in stari, žene, upokojenci in ostali odšli na delo. Kramp in lopata sta pela svojo pesem vse od 4. ure do 10. ure dopoldne, ko je sirena dala znak, da je udarniška nedelja končana. Ljudje so bili veselo razpoloženi. Vsakdo je lahko opazil, da se idrijsko ljudstvo zaveda borbe za popolno gospodarsko neodvisnost. Partizanski borci so udarniško delali pri kopanju vodovoda v Stajah, pri odvažanju ruševin ter pri gradnji mizarske delavnice. Vsi, žene in mladina, borci in oficirji, so hiteli, da bi čimveč napravili. Zelo dobro so se izkazali tudi vozniki in šoferji. Tov. Sinkovec je s svojim avtom pripeljal iz Logatca 30 ton cementa, iz Sp. Idrije pa 3.000 kom. opeke. Na mesto, kjer bodo zgradili mizarsko delavnico, so pripeljali 275 m/3 peska in 111 m/3 drugega materiala. V šestih urah so pripravili 55 m/3 železobetona, pripravili in očistili 7.500 kom opeke, pripravili prostor za tržnico, očistili študentovsko ulico, pobrali staro ostrešje v zgradbi, kjer je telovadnica, popravili Rudarsko ulico, Kosovelovo ulico in ulico sv. Ahacija. Udarniška nedelja je bila tudi v Čekovniku, kjer so obnavljali požgano poslopje. 526 rudarjev v rudniku je napravilo 3.756 ur prostovoljnega dela, 67 koscev pa je delalo na raznih kmetijah 402 ur. Ta dan so napravili skupno 10.277 delovnih ur v skupni vrednosti 667.256 lir.

F. V.

## Milje

### KOMEMORACIJA PADLEGA TOVARIŠA

Dne 8. t. m. je minulo 9 let, odkar so fašisti ubili na trgu v Miljah tov. Rossetti Marjana. Žene, ki so izgubile dne 1937. leta protestirale pri fašistični oblasti, zakar so bile štiri ali pet let konfinirane, so se spomnile padlega za svobodo in odšle na miljsko pokopališče, kjer so na njegovem grobu položile cvetje. Neka tovarišica se je v kratkem govoru spomnila prvih treh padlih delavcev iz Milj in sicer Taboge, Demarchija in Rossettija ter vseh ostalih, ki so padli za svobodo.

R.

## Sežana

### ZA POMOČ POLITIČNIM JETNIKOM

Spodaj navedene vasi sežanskega okraja so v zadnji polovici meseca julija darovale za politične jetnike sledeče vsote denarja: Krepije 386 lir, Skopo 700, Dutovlje 300, Dane pri Sežani 2.445, Ponikve 167, Orlek 517, Krajnavas 242, Vrhovlje 626, Križ pri Tomaju 350, Avber 2.371, Tomaj 1.820, Smarje 125, nameščenci okraja 700, družina Uršič iz Storij 300, trgovec Jogan iz Sežane 500, trgovec Stolfa Zdravko iz Sežane 500, mesar Pirjevec Miro iz Sežane 300, manufaktura Rebec Franc Sežana 200, trgovina z mešanim blagom Goljevšek iz Sežane 200. Skupno lir 12.749.

V imenu tovarišev zaprtih v Koroneju, pri Jezuitih in v ul. Tigor se zahvaljuje Komisija za pomoč političnim jetnikom pri Okrožnem odboru SIAU za vse, kar ste v ta namen darovali.

# Sporočila in objave

### Prireditve, predavanja in sestanki

PROSV. DRUSTVO «S. SKAMPERLE» SV. IVAN PRI TRSTU organizira danes zvečer ljudsko veselico. Igra novi orkester. Vabljeni vsi!

PROSV. DRUSTVO «NOVI DOM» NA REPENTABRU uprizori 15. in 16. t. m. ob 18. uri v svojem lepem gledališču na prostem v dolini «Pri Stefanu» Lipahavo veseloigro v treh dejanjih «Glavni dobitek». Na dan praznika bo vozil openski tramvaj do 24. ure. Cena vožnje po 22. uri bo zvišana na 30 lir. Med Občinami in Repentabrom bo vsakih 10 minut vozil avto. Vabljeni vsi!

### Enotni sindikati

SINDIKAT KOVINARJEV javlja, da bo v ponedeljek 12. t. m. ob 19. uri sestanek direktivnega sveta.

V torek 13. t. m. ob 17.30 uri bo sestanek posvetovalne komisije kovinarskih uradnikov. Ob 19. uri bo generalno zborovanje zaupnikov delavnic majhne industrije. Razpravljali bodo o važnih strokovnih vprašanjih.

SINDIKAT PEKOV javlja, da bo jutri 12. t. m. ob 17. uri sestanek direktivnega sveta.

### Solstvo

PRAKTIČNO USPOSABLJANJE V BOTANIKI NA UNIVERZI V PADOVI. Študente tečajev za doktorat v naravnih in bioloških vedah, ki so začeli posečati tečaje pred akademskim letom 1945-46 in ki iz raznih vzrokov še niso mogli posečati vaj o sistematični botaniki, obveščamo, da bo od 3. do 7. oktobra t. l. v botaničnem vrtu tečaj praktičnih vaj. Kdor bo uspešno opravil praktični izpit, se bo lahko udeležil izpitov iz splošne botanike.

### Razno

LOVSKA ZVEZA V TRSTU obvešča, da kdor hoče hoditi na lov v tržaški pokrajini mora imeti razen dovoljenja za nošenje orožja tudi posebno lovsko dovoljenje, katero izdaja ta zveza.

Rok za vlaganje prošenj za morebitno dodelitev lovišč poteče 21. avgusta t. l. Prošnje je treba napisati na posebnemu obrazcu zveze.

DELITEV ODEJ ZVU NA NAKAZNICE V TRSTU V ponedeljek 12. t. m. bodo pričeli deliti volnene odeje ZVU na nakaznice.

DELITEV TOBAKA V TRSTU. V tednu od 12 do 17. t. m. bodo na odrezek št. 33 normalne izkaznice delili 20 cigaret Macedonia in 2 cigari Toscani. Na isti odrezek bodo lahko potrošniki, ki imajo izkaznico za tobak nabavili 20 cigaret Fib po 70 lir ali 20 cigaret Turmac z izbiro sledečih tipov: Orange po 180 lir, Brun in Bleu po 170 lir Rouge po 160 lir. Prodajalci bodo morali urediti prevzem inozemskih cigaret tako, da bodo prevzeli 80% cigaret Fib in 5% cigaret tipa Turmac.

PRIJAVE PRIDELKA PSENICE, JECMENA IN RŽI. Okrožno kmetijsko nadzorništvo v Gorici javlja, da se je pričelo s prijavami predelane pšenice, ječmena in rži v gospodarskemu letu 1945-46. Pridelovalci omenjenih žit, kateri bivajo v goriški občini, se morajo zglasiti v 10. dneh po dokončani mlatvi v občinskem statistično gospodarskem kmetijskem uradu v Gorici - korzo Roosevelt št. 5, II. nadstropje, s sledečami listinami: 1) listki o mlatvi, za primer da so večkrat mlatili; 2) potrdilo o kmetijski prijavi; 3) izjava o množini živil, ki bi se morala poprej dvignitti pri občinskemu prehranjevalnemu uradu v Gorici - ulica Crispi št 2. Proti kršiteljem obveznosti prijave se bo uradovalo v smislu določil splošne odredbe št. 61, čl. 14 Zavezniške vojaške uprave.

### Prehrana

OBVESTILO OBRATNIM PRODAJALNAM V TRSTU. Vodje obratnih prodajaln naj se zglasijo pri uradu za racioniranje živil v ulici Genova št. 9, I., kjer bodo prevzeli bone za izredno delitev. Uradne ure med 8.30 in 11.30.

DELITEV SLADKORJA, MASTI IN OLIVNEGA OLJA ZA OBČINE V POKRAJINI. Jutri 12 t. m. bodo potrošnikom občin iz pokrajine pričeli deliti sledeče: kristalni sladkor: 2 kg na osebo vsem potrošnikom do 4 leta in nad 65 let starim, 1 kg na osebo vsem potrošnikom od 4-19 let na odrezek XXI in na odrezka 41 in 42. Sladkor ZVU: 200 gr na osebo vsem potrošnikom na odrezek III za sladkor. Mast: 280 gr na osebo vsem potrošnikom na odrezek III za mast (180 gr normalne delitve in 100 gr izrednega dodatka). Olivno olje: 2 1/2 dl na osebo vsem potrošnikom na odrezek III za olje. Dne 24. t. m. bo končana delitev kristalnega sladkorja, dne 31 t. m pa delitev sladkorja ZVU, masti in olivnega olja. Cene: kristalni sladkor 314 lir za kg, mast 70 lir za kg, sladkor ZVU 50 lir za kg, olivno olje 380 lir za liter.

# FIZKULTURA

*V soboto zvečer je bilo v okviru fizkulturnega dne* izvedeno plavalno prvenstvo ljubljanskega okrožja. Škoda, da na tem tekmovanju niso nastopili nekateri najboljši slovenski plavalci evropskega slovesa kot sta Pelhan, Cerar in drugi. Kljub temu pa so doseženi rezultati mladih plavalcev in plavalk odlični. Rezultati bi bili še boljši, če bi ne bila voda v bazenu pretopla (30° C). Tehnični rezultati so bili: 400 m prosto: mladinci: 1) Mihalek 5'50"; 2) Roter 6'; 100 m prosto: 1. Skaberne 1'7"9; 2) Pliverič 1'10"; 100 m hrbtno: 1) Smrkolj 1'21"8; mladinke: 100 m prsno: 1) Jamnik 1'41"2; 2) Brumen 1'45"6; 100 m prosto: 1) Pelan 1'24"8; 100 m hrbtno: 1) Pelan 1'47.

*V soboto in nedeljo* je imelo fizkulturno društvo Slovenjgradec fizkuturno manifestacijo. Na sporedu so bili: telovadni nastop, tekme v nogometu, plavanju, lahki atletiki, odbojki, namiznem tenisu ter glavna točka fizkulturnega dneva: kolesarsko prvenstvo Slovenije. Kolesarji so startali na progi, dolgi 100 km (Slovenjgradec - Celje - Slovenjgradec). Naslov slovenskega prvaka si je priboril dirkač Usar Zdenko iz Ljubljane s časom 3 ur 5'; dve minuti za njim je privozil Rozman iz Slovenjgradca, tretji pa je bil Bukvič z Jesenic.

*Včeraj je bilo na Savi-Dolinki* med Zirovnico in mostom na cesti Lesce-Bled kajakaško državno prvenstvo divjih voda za enosedežne kajake. Proga je merila 5 km. Rezultati so naslednji: kategorija športnih enosedežnih kajakov pod 65 cm širine; 1) Gluhak Edo (Mladost, Zagreb) 20'53"; 2) Drovenik Branko (J. A.) 21'22"; 3) Lukaž Veljko (Mladost, Zagreb) 22'13". Kategorija turnih enosedežnih kajakov nad 65 cm širine: 1) inž. Malahovsky Rudi (Krim, Ljubljana) 21'46"; 2) inž. Jemik Slavko (Mladost, Zagreb) 22'40".

*Na mednarodnem teniškem turnirju* v Pragi so bili doseženi naslednji rezultati: Drobny (Češkoslovaška) je premagal Toma Browna (ZDA), Šole (ČSR) je premagal Mitića (Jugoslavija). Teniški krogi v Pragi imajo Soleja poleg Drobnega za najboljšega češkoslovaškega teniškega igralca. V igri dvojic pa sta par Drobny — Caska (ČSR) premagala par Mitić-Brown v petih setih.

### Najboljši povojni rezultati sovjetskih plavalcev

Kakor vse druge športne panoge tako je tudi plavanje v Sovjetski zvezi postavljeno na temelje masovne ljudske vzgoje. Sovjetsko plavanje šteje na stotisoče aktivnih plavalcev ter ima v vsaki disciplini odlične predstavnike. Nekateri izmed njih so dosegli rezultate, ki so boljši od svetovnih rekordov. Njihovi rezultati pa niso priznani, ker ZSSR ni včlanjena v mednarodni plavalni Zvezi «FINA». Prinašamo tablico najboljših sovjetskih pladalcev v letu 1945-46:

Moški: 100 m prosto Pustjakov 59"2; 200 m prosto Mečiov 2'08"9; 400 m prosto Ušakov 4'44"9; 100 m prsno Meškov: 1'05"1 (neslužbeni svetovni rekord); 200 m prsno Meškov: 2'29"8 (neslužbeni svetovni rekord); 100 m hrbtno Krjukov: 1'09"6; Štafeta 400×100 m prosto, Moskva: 3'53"7 (neslužbeni svetovni rekord).

Ženske: 100 m prosto, Kočetkova: 1'11"9; 200 m prosto, Vasiljeva: 2'40"5; 300 m prosto, Vasiljeva: 4'08"7; 400 m prosto, Vasiljeva: 5'40"6; 1.500 m prosto, Selešnjeva: 22'54"; 100 m hrbtno, Kočetkova: 1'17"7; 200 m prsno, Soboljeva: 3'41"1.

## Aretacija mladeniča

Danes popoldne je neki agent civilne policije, ko je bil v nekem zasebnem stanovanju v ulici Molino a Vento štev. 70, slišal, da je nekdo v bližini oddal strel iz revolverja. Odhitel je v vežo in našel tam mladeniča, ki je imel v roki revolver znamke Beretta. Mladeniča, ki so ga spoznali za 17 letnega Mario Frausina, so aretirali v pričakovanju, da bo stvar pojašnjena. Mladeniča so že pred časom aretirali zaradi poizkusa kraje in ker ni imel osebnih listin. Na policijskem ravnateljstvu je Frausin izjavil, da je našel revolver za nekimi vežnimi vrati in da je po nepreviden pritisnil na petelina. Policija je sporočila, da ni povzročil strel nikage nesreče.

### Napadeni šofer

Policija sporoča: Sinoči sta se približala šoferju Mario Borestiju, ki je bil s svojim avtomobilom na postajališču za taksije pri obokih Chiozza, dva neznanca, približno 30 let stara in mu naročila, naj ju popelje v kraj blizu Sv. Sobote. Ko je brzel avtomobil proti Zavljam, je eden izmed potnikov udaril šoferja po glavi z ostrim predmetom. Odločen nastop Borestija je prisilil napadalca, da sta pobegnila. V avtomobilu so našli svetlo usnjeno torbo in škatlo nabojev za brzostrelko. V bolnišnici so nudili Borestiju prvo pomoč in izjavili da bo ozdravel v 10 dneh.

### Čigav je otrok

Včeraj je v neki gostilni v ulici Corridoni neka Giulia Kalič, stanujoča v ul. Vidali 9, imela v naročju dveletno punčko, ki je bila močno oslabela zaradi preslabe prehrane. Kalič je